

קרימינולוגיה

שם ביה"ס:

שקמים

ישוב:

הוד השרון

תחום הדעת:

קרימינולוגיה

מס' יחידות לימוד:

2 יח"ל

סמל מוסד:

645382

כותבות התכנית:

מעין סייג
עדי סלימן ישראל

משרד החינוך

המזכירות הפדגוגית

אגף א' לפיתוח פדגוגי

יולי 2023

תוכן עניינים

נושא	עמודים
א. תיאור מאפייני בית הספר והסביבה החברתית-תרבותית שלו	2
ב. התפיסה הרעיונית של התכנית ופירוט המטרות הכלליות של התכנית	2
ג. סיבות והנמקות לפיתוח התכנית וייחודיות התכנית מול תכניות קיימות	2-3
ד. תיאור המאפיינים הייחודיים של דרכי ההוראה הלמידה וההערכה בתוכנית	3
ה. היקף השעות ומספר יחידות הלימוד של התכנית	4
ו. פירוט המטרות הכלליות של התוכנית	4
ז. הצגת כותבות התכנית	5
ח. ראשי פרקים של מיקוד הנושאים הנלמדים ודרכי ארגון התוכן	6-15
ט. סיכום מבנה הערכה ומשקלי ציונים לבגרות	16
י. ביבליוגרפיה	17-18
יא. נספחים: פירוט מטרות ומחווניים של מטלות ההערכה	19-27

א. תיאור מאפייני בית הספר והסביבה החברתית-תרבותית שלו

התוכנית מיועדת לתלמידי י', יא' ו-יב' (דו שנתי - על פי בחירת בית הספר), בבתי ספר תיכוניים בעלי אוכלוסיית תלמידים מגוונת מבחינה סוציו-אקונומית. על כן, היא מתמקדת במגוון תיאוריות להסבר והבנה של אלימות ועבריינות וכן מתחשבת בצרכים הערכים, הרגשיים והחברתיים של בני נוער בעידן הדיגיטלי, החווה כיום יותר מתמיד תופעות של לחץ חברתי, חשיפה מוגברת לאלימות ופשיעה מסוגים שונים בעולם המקוון והפיזי, חיפוש ריגושים לצד גיבוש זהות ומציאת משמעות, אשר באות לידי ביטוי בהתנהגויות סיכוניות ואף עוברות חוק כגון אלימות, התמכרויות וכיוב'. בפועל התוכנית תלמד בתיכון שיקמים בהוד השרון, החל מתשפ"ד.

ב. התפיסה הרעיונית של התכנית ופירוט המטרות הכלליות של התכנית

תוכנית הלימודים בקרימינולוגיה משלבת תכנים שונים בחקר הסטייה החברתית והתנהגות עוברת חוק הן ברמת המאקרו והן ברמת המיקרו (חברה - פרט). לאור התכנים המורכבים, הושם דגש מרכזי על הוראה חווייתית ולמידה משמעותית, הן באמצעות תכנים רלוונטיים למציאות החיים החברתיים בכלל, ותמות המעסיקות מתבגרים בהווה בפרט, והן באמצעות דרכי הערכה ייחודיות, אשר יאפשרו לתלמידים להחצין את תהליכי הלמידה ולהפיק תוצרים יצירתיים ומגוונים.

התוכנית עושה שימוש באסטרטגיות חשיבה מסדר גבוה, ומאפשרת העמקה והתבוננות תהליכית בידע שנצבר תוך שמירה על איזון בין הבסיס האקדמי של הידע לבין הצרכים והציפיות של המתבגרים ומכוונות לדמות הבוגר הרצויה. חשוב להדגיש כי בחירת התכנים ודרכי ההוראה, נעשתה מתוך התחשבות בשלב הרגשי המאפיין את גיל ההתבגרות ומתוך מחשבה כי רמת העניין המאפיינת גיל זה לעיתים לא מותאמת לשלב הרגשי בו הם נמצאים ליכולת שלהם לעבד תכנים מורכבים.

ג. סיבות והנמקות לפיתוח התוכנית וייחודיותה מול תכניות קיימות

תופעת העבריינות היא חלק מההווה האנושית. בני אדם מרבים לעסוק במתן פרשנויות להסבר התנהגות עוברת חוק. בשנים האחרונות ישנה עלייה בחשיפה של אוכלוסיית המתבגרים להתנהגויות כאלה וניכר כי בני הנוער מגלים עניין וסקרנות להבנת התנהגויות אלה. לאור זאת, עיקר התוכנית יעסוק הן ברמת המאקרו - חברה והן ברמת המיקרו - הפרט, ונועד לספק לתלמידים הסברים אודות התנהגויות סוטות שונות, שמוכרות להם מחיי היום יום כבני נוער מחד ומאירועים אליהם הם נחשפים במדיות השונות.

מתוך כך, ניתן לראות כי התוכנית מהווה תוכנית מניעה (ראשונית) להתנהגויות סיכוניות שונות השכיחות בגיל ההתבגרות כגון שימוש באלכוהול ובסמים, אלימות מינית, בריונות ואלימות ברשת, דפוסים לא בריאים של מערכות יחסים, הצטרפות לכתות פוגעניות ועוד. המניעה מתרחשת באמצעות הרחבת הידע התיאורטי אודות הגורמים וההשלכות של התופעות הללו, ובכך היא גורמת להם לפתח מודעות וערנות לסכנות הטמונות בהן.

זאת ועוד, הרחבת הידע בתחומים אלו, תורמת ישירות להתפתחותם כאזרחים מודעים ושומרי חוק. התלמידים משמשים כ"שגרירי מניעה" בבית הספר, כמו כן, התכנית שואפת לטפח תלמידים בעלי רמה גבוהה יותר של רגישות חברתית וגילוי אזרחות טובה.

התכנית נכתבה בהתאם לדרישות משרד החינוך בנוגע לדרכי ההוראה, למידה והערכה, וכוללת הטמעה של אסטרטגיות חשיבה, לחינוך לערכים, מעורבות ורלוונטיות. בנוסף, הידע והניסיון אשר נצברו על ידי הכותבות, במהלך השנים בכל הנוגע להתאמה בין התכנים, שלעיתים מורכבים, לצרכים המשתנים של אוכלוסיית המתבגרים, הובאו לידי ביטוי בתוכנית זו. כמו כן, נעשה שימוש בנושאים, תיאוריות, מחקרים ומושגים, בהתאם להתפתחויות ולשינויים במחקר ובידע האקדמי העדכני.

לסיכום, התוכנית בנויה מתוך הבנה כי עבריינות היא התנהגות אנושית אוניברסלית וכי מדע הקרימינולוגיה עושה שימוש בגישה קונפיגורטיבית המשלבת היבטים ביולוגיים, פסיכולוגיים וסוציאליים - על מנת להסביר את תופעת הפשיעה. מתוך כך, תוכנית זו בנויה סביב מספר רעיונות מרכזיים. ראשית היא מתמקדת בהסברים שונים של עבריינות והתנהגויות סיכוניות מסוגים שונים. ההסברים נעים על רצף מולטידיסציפלינרי כגון פסיכולוגיה, סוציולוגיה, ביולוגיה משפט ועוד. רעיון גדול נוסף הוא ההשלכות של ההתנהגויות הסיכוניות והבחירה בחיי עבריינות על הבוחרים בהן. לבסוף, התוכנית מתמקדת במניעת התנהגויות סיכוניות ועברייניות לצד תפיסה חיובית (קרימינולוגיה חיובית) כפי שבאה לידי ביטוי בטיפול ושיקום עבור עוברי חוק.

ד. תיאור המאפיינים הייחודיים של דרכי ההוראה הלמידה וההערכה בתוכנית

ייחודיות ההוראה תבוא לידי ביטוי בשילוב של הוראה פרונטלית בכיתה, סיורים, הרצאות וצפייה מונחת בסדרות וסרטים. בנוסף התכנים ילוו במפגשים עם אנשי מקצוע, במטרה להגביר את העניין והחווייה הלימודית, וכן, הבנה טובה יותר של החומר התיאורטי הנלמד. תוצג חלופה למקרה שלא יהיה ניתן לקיים, למשל - זום

ייחודיות הלמידה תבוא לידי ביטוי במגוון אפשרויות ללמידה עצמית, למידת עמיתים ולמידה שיתופית.

ייחודיות דרכי ההערכה תבוא לידי ביטוי בשילוב של מגוון סוגי וסגנונות הערכה. ראשית, יהיו שני אירועי הערכה מסכמת, בדמות בחינה יישומית עם חומר פתוח\סגור. במקביל, לאורך שתי שנות הלימוד יתקיימו אירועי הערכה מעצבת מסוגים שונים, הכוללים הפקת תוצרים יצירתיים המפתחים מיומנויות הבנה, ניתוח ויישום העברת מסרים בעידן הדיגיטלי כגון כרזה, פודקאסט, ממים וכיוב'. לצד כל אחת מהמטלות התלמידים יידרשו לנהל יומן רפלקטיבי אודות תהליך הלמידה והיצירה.

לבסוף, התלמידים יוכלו להחליף חלק ממשימות ההערכה החלופית במשימה כיתתית של הפקת תוצר אקטיביסטי כלשהו, לבחירתם. גם כאן, מדובר בהערכה מעצבת, שבה התלמידים יתכננו את התוצר, יצרו את המחוון ויבצעו הערכת עמיתים במסגרתו. תוצג חלופה במקרה שלא יהיה ניתן לקיים.

ה. היקף השעות ומספר יחידות הלימוד של התכנית

תוכנית הלימודים מיועדת לתלמידי כיתה י', יא' ויב' בהיקף של 2 יח"ל (6 ש"ש). (י' - י"א או י"א - י"ב). התוכנית מציעה מס' אשכולות לימוד אשר יתפרסו על פני שנתיים, כאשר לכל אשכול דרכי הערכה ולמידה הייחודיים לו. התוכנית מכילה כ-180 שעות, ומחולקת לאשכולות לימוד. מתוך נושאי הלימוד הנמצאים באשכול השביעי בלבד, המורה תוכל להחליט איזה נושא אחד היא תרצה ללמד, בהתאם לאופי התלמידים ורמת העניין. כך למשל, אם יהיה עניין מגדרי בכיתה, המורה תוכל לבחור ללמד את הנושא פשיעת נשים. הנושא יילמד בסוף תוכנית הלימודים, בכיתה יב', באופן עצמאי בהתאם להנחיית המורה. שלושת הנושאים באשכול השביעי מתבססים מבחינה תיאורטית על החומר שנלמד בתוכנית עד כה.

ו. פירוט המטרות הכלליות של התוכנית

מטרת על

בוגר התוכנית יהיה אזרח פעיל בחברה שומרת חוק, בעל מודעות חברתית, ומיומנות חשיבה עצמאית וביקורתית מפותחת, המבוססת על ידע רב תחומי ובין תחומי.

מטרות קוגניטיביות

- התלמיד ידע ויבין מושגים, תיאוריות ותהליכים הקשורים בתופעת העבריינות, הן ברמת הפרט והן ברמה החברתית.
- התלמיד יפתח מיומנויות חשיבה מדעית תוך מודעות לקשיים ומגבלות המחקר בקרב עוברי חוק.
- התלמיד יכיר תחומי דעת נוספים כגון; פסיכולוגיה, משפט, סוציולוגיה וביולוגיה בהקשרם למדע הקרימינולוגיה בהתאם להתפתחותו לאורך השנים.
- התלמיד יבין כי ניתן לפרש ולנתח כל סיטואציה מכמה נקודות מבט ותיאוריות שונות.

מטרות ערכיות-רגשיות

- התלמיד יפתח תחושת חוסן וירכוש ביטחון בכישוריו וביכולתו להתמודד עם בעיות ואתגרים מורכבים המאפיינים את גיל ההתבגרות ותקופת הבגרות הצומחת, במיוחד לאור מאפייני התקופה.
- התלמיד יכיר בחשיבות עבודת צוות הכוללת הקשבה לחברי הקבוצה ותרומתו של היחיד לעבודת הצוות.

מטרות חברתיות-תרבותיות

- התלמיד יפתח עמדות, ערכים, ומודעות למצוקותיהן של קבוצות שונות בחברה הישראלית.
- התלמיד יתנסה באקטיביזם חברתי, ויפתח עמדה חיובית כלפי עשייה חברתית ותרומה לחברה.

פיתוח כישורי למידה ומיומנויות

- התלמיד יפתח מיומנות ניתוח של טקסטים מסוגים שונים וידע להעריך דילמות מוסריות, תיאוריות וסוגיות חברתיות העולות מהם וכן להסיק מסקנות.
- התלמידים יפתחו מיומנויות של לומד עצמאי באמצעות התנסות בשיטות הוראה ולמידה מגוונות.

ז. הצגת כותבות התכנית ושותפיה ותיאור כישוריהן ואפיוניהן של המורות העתידות ללמד בתכנית:

מעין סייג

- M.A. בייעוץ ופיתוח ארגוני, B.A. בתקשורת וסוציולוגיה, כיום סטודנטית לתואר שני נוסף בחינוך בדגש על מערכות למידה והערכת לומדים.
- מורה לפסיכולוגיה וקרימינולוגיה בתיכון, מזה 4 שנים.
- יזמית טכנו-פדגוגית, אקטיביסטית חינוכית וחברתית.

עדי סלימן ישראל

- קרימינולוגית יישומית - סוציותרפיסטית M.A., עו"ס
- מורה לקרימינולוגיה בתיכון, מזה 6 שנים.
- בעלת ניסיון של 10 שנים עם אוכלוסייה עוברת חוק (מדריכת חבורות רחוב, מורה בשב"ס- כלא 'אופק', קצינת מבחן למבוגרים - משרד הרווחה)
- בעלת ניסיון של 6 שנים בהוראה באקדמיה (אוני' בר אילן, מכללת אשקלון, אוני' אריאל) בקורסים שונים במדעי החברה.

ח. ראשי פרקים של מיקוד הנושאים הנלמדים ודרכי ארגון התוכן

כאמור, תוכנית הלימודים מיועדת לתלמידי כיתה יא' ויב' בהיקף של 2 יח"ל (6 ש"ש).

התוכנית מציעה מס' אשכולות לימוד אשר יתפרסו על פני שנתיים, כאשר לכל אשכול דרכי הערכה ולמידה הייחודיים לו. התוכנית מכילה כ-180 שעות, אשר במסגרתן ישנה אפשרות לבחור אשכולות לימוד שונים בכל מחזור מחדש, במטרה לאפשר למורות להתאים את הנושאים הנלמדים לאוכלוסיית התלמידים.

נושאי הלימוד	ש"ה	מושגים מרכזיים	מטרות ההוראה	ביבליוגרפיה	אסטרטגיות הוראה	דרכי הערכה
אשכול 1 -						
מושגי יסוד	20 (10%)	מרכיבי תרבות (ערך, סולם ערכים, נורמה, סנקציה, פיקוח חברתי, קונפורמיות) תיאורית הקונפליקט והתיאוריה הפונקציונליסטית (פונקציה, ודיספונקציה, מאבקי שליטה, תודעה כוזבת, תפקיד, כוח, אי שוויון) - 7	התלמיד יכיר ויבין מושגים, תיאוריות ותהליכים הקשורים באירועים חברתיים הן ברמת הפרט והן ברמה החברתית. התלמיד יזהה מושגים וינתח מצבים חברתיים.	נווה, נ., אלעד, ר., ותן א. (2004). סוציולוגיה במעגלי החברה. רכס אדד, מ' אלימות, אלם, הלם. (קטע עיתונות).	למידה פרונטלית - הקניית מושגים ראשונים ויצירת בסיס להבנה רחבה של פרט-חברה. דיון צפייה בסרט 'סאלח שבתי או ניתוח כתבה 'אלימות אלם והלם'	אירוע הערכה יישומי עם חומר פתוח\סגור
מאפייני החקר במדעי החברה --- מבוא לקרימינולוגיה		4 תנאים למחקר מדעי(אובייקטיביות, אמפיריות, פומביות וכימות) שלבי תהליך החקר(תיאוריה והצגת תהליך המחקר, השערות, תכנון, ניתוח נתונים, דיווח, פרסום) - 2 ----	התלמיד יבין ויפתח את המשמעות של חשיבה ביקורתית ושאלת שאלות. התלמיד ידע ויבין את הגדרת הקרימינולוגיה.		למידה פרונטלית - הצגה של מחקר אותו תבחר המורה להמחשת התהליך והמושגים. ***הנושא נלמד במסגרת לימודי פסיכולוגיה\סוציולוגיה במקביל ועל כן ישם מקום לערוך עם התלמידים חזרה על המושגים הרלוונטיים	

נושאי הלימוד	ש"ה	מושגים מרכזיים	מטרות ההוראה	ביבליוגרפיה	אסטרטגיות הוראה	דרכי הערכה
דרכי מחקר בקרימינולוגיה -- העבירה בראי התקופות		הגדרה: האם הקרימינולוגיה היא מדע? מהי סטייה והתנהגות סוטה? סטייה ראשונית, סטייה משנית, תפיסות ביחס לסטייה - 5 --- גישות: קלאסית, ניאו קלאסית, פוזיטיביסטית. מושגים מרכזיים: אחריות מוסרית, בחירה חופשית, שיקול דעת רציונלי. קרימינולוגיה כמדע: גיוס, הבשלה, רצידיביזם, איסוף נתונים - 6	התלמיד יזהה את הקרימינולוגיה כמדע. התלמיד יזהה התנהגות סוטה ברמה החברתית וברמה הפורמלית. התלמיד יבחין בין ההיבטים השונים של הסטייה, יבין את משמעות יחסיות הסטייה, תפקיד הנורמות, ויכיר גישות שונות ביחס למושג הסטייה. --- התלמיד ירכוש ידע תיאורטי היסטורי המסביר את תהליך התהוות הפנומן העברייני. התלמיד יפתח מיומנויות חשיבה מדעית תוך מודעות לקשיים ולמגבלות המחקר בקרב עוברי חוק.	שוהם, אדד, ורהב, (2017). קרימינולוגיה. תל אביב.	ניתוח מקרים אקטואליים למידה פרונטלית - הקניית מושגים בסיסיים במדע הקרימינולוגיה. דיון עבודה קבוצתית דף עבודה מתוקשב לתרגול סוגי העבריינות ע"פ לומברוזו	

נושאי הלימוד	ש"ה	מושגים מרכזיים	מטרות ההוראה	ביבליוגרפיה	אסטרטגיות הוראה	דרכי הערכה
אשכול 2						
היבטים סוציולוגיים לפשיעה	50 (25%)	תורת ההתחברות הדיפרנציאלית - סאתרלנד-6 טכניקות נטרול - סייקס ומצא-3 בלאגן- תימור-5 חלונות שבורים-2 הפעולות השיגרתיים-3 גישות תיוג (מייסדים, שוהם, אדד) -9 (ג'אן ג'אנה\שוהם) תיאורית הסחרור העברייני (criminal spin) -2 המרד הזכרי - פרסונס-2 תהליך השגרת הנורמות במשפחה- תיבו וקליי-4 מתחים במשפחה וגירושין-2	התלמיד יכיר מגוון רחב של מושגים ותיאוריות המסבירים את תופעת העבריינות מנקודת המבט של החברה, כגורמת לעבריינות ואת ההשלכות של העבריינות על החברה. התלמיד יבין כי ניתן לפרש ולנתח כל סיטואציה עוברת חוק מכמה נקודות מבט ותיאוריות שונות מדע הקרימינולוגיה. התלמיד יפתח עמדות, ערכים, ומודעות למצוקותיהן של קבוצות שונות בחברה הישראלית. התלמיד יפתח מיומנות ניתוח של טקסטים מסוגים שונים וידע להעריך דילמות מוסריות, תיאוריות וסוגיות חברתיות העולות מהם וכן להסיק מסקנות. התלמיד יפתח נקודת מבט ביקורתית אודות תהליכים חברתיים המובילים לתיוג עוברי חוק. --- התלמיד יכיר מגוון של הסברים על הגורמים לאלומות במשפחה.	שוהם, אדד, ורהב, (2017). קרימינולוגיה. תל אביב. תימור, א'. (2010) בלאגן- עבריינות כתוצאה מחוסר מרכז תודעתי ונורמטיבי. אוניברסיטת בר אילן- רמת גן. אדד, מ' (2005). ג'נה- האיש והסופר שבחר להיות עברייני. נפש, גיליון 1-2, 18-32. Ronel, N. (2011). Criminal behavior, criminal mind: Being caught in a "criminal spin". International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology, 55, 1208-1233. טננבוים, א. (2005). על שוטרים וגנבים. סוגיות בקרימינולוגיה. הוצאת משרד הבטחון. עמ' 51 יחזקאלי, פ. (ד"ר) תיאוריית הפעילות השגרתיית. באתר "ייצור ידע" --- אתר משרד הרווחה והשירותים החברתיים/ אלימות במשפחה	למידה פרונטלית דיון למידת עמיתים עבודה עצמית 512 - סיפורו של יצחק אברג'יל - מיני דוקו אשר ילווה את פרק זה בתהליך הלמידה	ניתוח מאמר אקדמי בנושא תיוג (נספח מס' 1) דו"ח צפייה בסרט שאיפות (נספח מס' 2) או יצירת ממים (נספח מס' 3)

נושאי הלימוד	ש"ה	מושגים מרכזיים	מטרות ההוראה	ביבליוגרפיה	אסטרטגיות הוראה	דרכי הערכה
משפחה ועבריינות		אלימות במשפחה - 12 סוגי אלימות: פיזית, נפשית, כלכלית, מינית, רוחנית דפוסי אלימות מדוע הקורבן והתוקפן לא פונים לעזרה מעגל האלימות מאפייני הגבר האלים מאפייני האישה המוכה מאפייני מערכות יחסים אלימות ותמרורי אזהרה היבטים חוקיים	התלמיד ידע לנתח מצבי סיכון בתוך המשפחה. התלמיד יפתח נקודת מבט ביקורתית אודות תהליכים חברתיים הקשורים לטיפול באלימות במשפחה.	<u>תוכנית "חברות וזוגיות ללא אלימות" בהוצאת משרד הרווחה והבטחון החברתי.</u> אפטר, י. ד"ר (2021). <u>שוברים ונשברים</u> . אתר אלכסון	למידה פרונטלית + הרצאה חיצונית בנושא	
אשכול 3 -						
הסברים פסיכולוגיים לעבריינות	40 (20%)	פרויד - חמשת המודלים: אקונומי, דינאמי, טופוגרפי, סטרוקטורלי, פסיכו סקסואלי. גורמים לעבריינות ע"פ הגישה הפסיכואנליטית: אני חלש, אני עליון נוקשה, חללים/ לקונות באני העליון, העדר סופר אגו - פסיכופאת. סטוט- עבריינות לשם עקיפה- 2	התלמיד יכיר את ההסבר הפסיכואנליטי לעבריינות וסטייה. התלמיד יכיר את ממדי/מבני האישיות ואת הקשר בינם לבין התפתחות אישיות עבריינית. התלמיד יכיר את הטרימינולוגיה של פרויד בהקשר לעבריינות וידע לנתח אירועים שונים על פי מושגים אלו. התלמיד יזהה את משמעות העקיפה בהתנהגות עוברת חוק. --- התלמיד יכיר את גישת הלוגותרפיה והרקע להגייתה.	אישיות תיאוריה ומחקר כרך א' יחידות 1-2 ע"מ 92-123 שוהם, אדד, ורהב, (2017). קרימינולוגיה. תל אביב. אדד, מ'. העבריינות בהתהוותו. בר אילן: רמת גן. ---	הוראה פרונטלית תרגול המודלים השונים באמצעות דפי עבודה מתוקשבים דיון עבודה בקבוצות - ג'יקסו תרגול ניתוח כתבות על פי מושגי התיאוריה צפייה בסרט "לקחת חיים"	יצירת פודקאסט בהתאם למתווה המטלה כפי שפורסם בחוברת הערכות חלופיות של מדעי החברה

נושאי הלימוד	ש"ה	מושגים מרכזיים	מטרות ההוראה	ביבליוגרפיה	אסטרטגיות הוראה	דרכי הערכה
		גישת הלוגותרפיה של ויקטור פרנקל - 5' - לוגותרפיה, שאיפה למשמעות, חירות בחירה ואומץ, חרדה קיומית וריק קיומי, יש שלילי, משמעות חיים נמוכה, סינדרום הריק הקיומי: דיכאון, התמכרויות, תוקפנות ועבריינות --- גישה התנהגותית להסבר עבריינות, ושיקום באמצעות עיצוב התנהגות (כלכלת אסימונים) - 5' מושגים מרכזיים: למידה, סוגי חיזוקים, עונש, עקביות וכיוב'.	התלמיד יבין מהם הגורמים לעבריינות בעידן המודרני, בדגש על בני טובים, וכיצד לנתח מקרי עבריינות שונים ע"פ גישה זו. --- התלמיד יכיר מושגים בסיסיים בגישות ההתנהגותיות בפסיכולוגיה התלמיד יקשר בין התנהגות הורים לעבריינות בילדיהם בעזרת חיזוקים, עונשים, התעלמות וחוסר מתן חיזוקים, התנהגות מסגלת ובלתי מסתגלת. התלמיד יכיר דרכי שיקום עבריינים על פי הגישה הביהביוריסטית, על פי השלבים השונים. התלמיד יבין את הביקורת על הגישה וידע ליישם את הרקע התיאורטי שנלמד לגבי תופעות עבריינות חדשות.	פרנקל, ו. (1970). האדם מחפש משמעות. הוצאת דביר. ת"א ישראל, ד.מ. "המאבק למציאת משמעות בסבל". אתר פסיכולוגיה עברית. קרטון ועמיתים (1998) פסיכופתולוגיה והחיים המודרניים, כרך א' --- בראל ונוימאיר (1995). מפגשים עם הפסיכולוגיה, מפגש ראשון - פסיכולוגיה כללית. הוצאת רכס שוהם, אדד, ורהב, (2017). קרימינולוגיה. תל אביב. מאמר אסימוני החופש: https://thinkil.co.il/texts/m045p003-011/	עבודה עצמית צפייה בסרט "רצח ללא מניע" וניתוחו על פי הגישה הפסיכואנליטית וגישת הלוגותרפיה סרטון הממחיש את שיטות כלכלת האסימונים עבודה שיתופית על ניתוח המאמר "אסימוני החופש" והכנת פרזנטציות להצגה בכיתה	
אשכול 4						
עבריינו ת נוער	30 (15%)	הגדרות וסוגים של בני נוער, נוער בסיכון ונוער מנותק, הכרת חוק הנוער שפיטה ענישה ודרכי טיפול 2-	התלמיד יכיר את הסברים תיאורטיים שונים לעבריינות וסטייה בגיל ההתבגרות. התלמיד יכיר את מאפייני גיל ההתבגרות ומאפייני האישיות בגיל ההתבגרות והקשר בינם לבין סטייה ועבריינות.	אדד, מ. (2001). נגטיביזם בגיל ההתבגרות. בתוך מ. אדד וי. וולף (עורכים), עבריינות וסטייה חברתית - תיאוריה ויישום (עמ' 59-41). רמת-גן: בר אילן.	הוראה פרונטלית דיון למידת עמיתים (נגטיביזם)	בחינה חומר סגור

נושאי הלימוד	ש"ה	מושגים מרכזיים	מטרות ההוראה	ביבליוגרפיה	אסטרטגיות הוראה	דרכי הערכה
		פיקוח ומניעת עבריינות - הירשי - 3 נגטיביזם בגיל ההתבגרות(אדד)- שלבי ההתפתחות הפסיכו סוציאליים - אריקסון - 10 תת תרבות עבריינית, תסכול סטטוס, כהן - 6 קרימינולוגיה חיובית - ריכוז עצמי בגיל ההתבגרות כגורם סיכון - 5 --- בריונות ברשת - 5 הגדרות, מאפיינים, דרכי הביטוי המוכרות ביותר של אלימות באינטרנט בקרב בני נוער, המשתתפים באלימות ברשת: תמונת מצב, עדים, קורבנות. השפעותיה של אלימות ברשת, כלים למניעה והתמודדות.	התלמיד ידע להמשיג סיטואציות חברתיות בגיל ההתבגרות וידע לנתח אירועים שונים על פי מושגים אלו. התלמיד יפתח תחושת חוסן אישי וידע לזהות את כישוריו החיוביים ככלי להתמודדות עם בעיות ואתגרים מורכבים בגיל ההתבגרות. התלמיד ידע לזהות גורמי סיכון בגיל ההתבגרות אשר ברקע להתנהגות סוטה\עבריינית. התלמיד ילמדו טרמינולוגיה מקצועית להסברת מרכיבי תופעת הבריונות ברשת. התלמידים יקשרו בין מושגים מחומר הלימוד בפסיכולוגיה (גיל ההתבגרות, קונפורמיות ועוד) להסברים המקצועיים לתופעה. התלמידים יפתחו עמדה ברורה וחזקה נגד התנהגות זו, וירכשו כלים מעשיים להתמודדות עימה.	שוהם, אדד, ורהב, (2017). קרימינולוגיה. תל אביב. חוק הנוער שפיטה ענישה ודרכי טיפול 1971. חוק הנוער טיפול והשגחה, 1960. תימור, אוזן ורונאל (2015) חיים בבלגן: התנהגות אנטי-סוציאלית בגיל ההתבגרות. בתוך תימור, בן ברוך ואלישע (עורכים), נוער בבלאגן- קטינים עוברי חוק: דרכי מניעה, אכיפה ושיקום. ירושלים: מאגנס --- אוזן, ת' (2015). טוב מנעוריו: בין נדיבות לריכוז עצמי במציאות חיים של מתבגרים בסיכון. בר אילן תימור א. בן ברוך, ס. אלישע, א. (2015) "נוער בבלגן – קטינים עוברי חוק בישראל". הוצאת מאגנס. <u>יחזקאלי, פ. (ד"ר) עבריינות נוער. באתר "יוצור ידע"</u> היימן, אולניק-שמש, עדן (2014). <u>אלימות ופגיעות ברשת האינטרנט: מאפיינים, דפוסים, גורמי סיכון וגורמים מגנים בקרב ילדים ובני נוער</u>. דו"ח מחקר למשרד החינוך.	הרצאת אורח- נציג משטרת ישראל צפייה משותפת בסרט באזז וניתוחו על פי התיאוריות השונות	

נושאי הלימוד	ש"ה	מושגים מרכזיים	מטרות ההוראה	ביבליוגרפיה	אסטרטגיות הוראה	דרכי הערכה
אשכול 5						
חומרים פסיכו אקטיביים והתמכרויות	20 פסיכו אקטיביים (10%)	הגדרות: חומרים פסיכו אקטיביים, סם ותרופה, כיצד פועלים הסמים - 2 מערכת העצבים המרכזית - מבנה ותפקידים - 5 קבוצות הסמים- השפעות ונזקים: הזיוניים, מעוררים, מדכאים, משככי כאבים, פקודת הסמים המסוכנים והמורכבות באכיפתה - 6 התמכרויות: גורמים לשימוש בסמים בקרב מתבגרים, שימוש, שימוש לרעה, תלות והתמכרות, מעגל ההתמכרויות, תיאוריית סמי השער, פגיעה בתפקודים במכלול חיון של האדם - 4 גמילה ושיקום AA NA - גישת 12 הצעדים - 3	התלמיד יכיר מושגי יסוד בתחום חומרים פסיכואקטיביים ויבין את אופן השפעתם על מערכת העצבים התלמיד ידע להשוות בין סוגי התלות השונים. התלמיד יכיר מגוון סיבות לשימוש והתמכרות לחומרים פסיכואקטיביים. התלמיד יזהה סימנים למועדות לשימוש והתמכרויות בקרב מתבגרים. התלמיד יכיר את פקודת הסמים. התלמיד יכיר וידע להדגים את שיטת 12 השלבים לגמילה מהתמכרויות. התלמיד יפתח מודעות עצמית והכרות עם דפוסים אוטומטיים שלהם. התלמיד יפתח יכולת לפנות לעזרה ולהיעזר.	מיכאל, א'. (2007). התמכרות והחלמה, סוגיות נבחרות בטיפול במתמכרים. ע"מ 23-12. הוצאת אח. גרין, ד'. (1995) סמים: עובדות, שאלות ובעיות. ע"מ 66-23, 49-39, 109-77. תימור, בן ברוך, אלישע, (2015). "נוער בבלגן – קטינים עוברי חוק בישראל". הוצאת מאגנס. <u>קרמניצר, נעמי (2004) הורים סמים ומתבגרים.</u> <u>אתר הרשות הלאומית לביטחון קהילתי</u> רונאל, נ' (עורך). (2012). חולף עם הרוח. הוצאת בר אילן: רמת גן.	הוראה פרונטלית דיון למידת עמיתים צפייה בהרצאות טד צפייה בסרט 'יומן נעורים' וניתוחו על פי המושגים הנלמדים הרצאת אורח- נציג משטרת ישראל סיור למסגרת גמילה - 'מלכישוע' והגשת דו"ח סיור	כרזת מניעה (נספח מס' 4)

נושאי הלימוד	ש"ה	מושגים מרכזיים	מטרות ההוראה	ביבליוגרפיה	אסטרטגיות הוראה	דרכי הערכה
אשכול 6						
פנולוגי ה – תורת הענישה	10 (5%)	חטא, עוון, פשע, בנטהאם, מטרות הענישה: הרתעה, תיקון, הגבלה, הרחקה, נקם תגמול. שיקולי ענישה, אחדות בענישה - 3	התלמיד יכיר את מטרות ענישה ודרכי ענישה. התלמיד יכיר את מערכת המשפט וידע לזהות מושגים שונים בתחום המשפט והפנולוגיה. התלמיד יבין את משמעות עונש המאסר מנקודת מבטו של האסיר. התלמיד יכיר ויבין את המשמעות של שיקום והשלכותיו על החברה והפרט. התלמיד יכיר חלופה לענישה פורמלית. התלמיד יפתח ראייה ביקורתית על מערכת המשפט ועל התיוג החברתי הנלווה אליה.	שוהם, שביט, קאבאליון, ועינת (2009). עבירות ועונשים: מבוא לפנולוגיה. קרית ביאליק: אח. לרנאו, ח. (2019). <u>מכאובי המאסר: מנעו</u> <u>בגרות בכלא</u> . אתר ייצור ידע שוהם, אדד, ורהב, (2017). קרימינולוגיה. תל אביב. סיכומי הרצאות בנושא צדק מאחה. גל, ט', ודנציג-רוזנברג, ה. (2012). צדק מאחה וצדק עונשי: שני פנים למשפט הפלילי. משפטים מ"ג.	הוראה פרונטלית דיון צפייה בסרט "מעל החוק" וניתוחו בהתאם למושגים שנלמדו צפייה בסדרה - 'צדק צדק תרדוף' סיור לבית משפט	דו"ח צפייה בסרט "מעל החוק" (נספח מס' 5)
אשכול 7 (נושא אחד לבחירה בלמידה עצמאית, היקף הנושא 10 ש"ה 5%)						
פשיעה מאורגנת	10 (5%)	פשיעה מאורגנת ופשע מאורגן בישראל - 5	התלמיד יכיר את מאפייני הפשע המאורגן.	מנחם (2001). ארגוני טרור וארגוני פשע מאורגן: הדמיון, השוני והקשר ביניהם. משטרה וחברה, 5.	למידת עמיתים למידה עצמית	

נושאי הלימוד	ש"ה	מושגים מרכזיים	מטרות ההוראה	ביבליוגרפיה	אסטרטגיות הוראה	דרכי הערכה
		מאפיינים ייחודיים והבדלים בין ארגוני טרור לפשע מאורגן - 5	התלמיד ידע לזהות את אסטרטגיות הגיוס של ברוני הפשע המאורגן ויפתח מודעות עצמית לאופן הגיוס והפעילות של כנופיות.	אמיר, מ' (2001). היש פשע מאורגן בישראל? שערי משפט ב, 321-355. שוהם, אדד, ורהב (2017). קרימינולוגיה. תל אביב.	הוראה פרונטלית	
כתות פוגעניות	10 (5%)	רקע היסטורי, הגדרה, סוגי כתות, מאפייני כתות, שיטות ותהליכים של גיוס והמרה: מאפייני המנהיג, רפורמת חשיבה, mind control, מאפייני המצטרפים לכתות, סוגי הפגיעות, זיהוי ומניעה, כתות בישראל	התלמיד יכיר מושגי יסוד בתחום הכתות הפוגעניות. התלמיד ידעו לזהות ולהדגים את מאפייני הכתות הפוגעניות. התלמיד ידע לזהות מועדות להצטרפות לכתות מיסטיות על סמך מאפייני הפרט. התלמיד ידע כיצד לפעול במקרה של חשיפה שלהם או של קרוביהם לכת.	דו"ח צוות משרד הרווחה והשירותים החברתיים לבחינת תופעת הכתות בישראל. 2011 כת (30/7/2022) . ויקיפדיה אתר המרכז הישראלי לנפגעי כתות http://www.infokatot.com/ מלר. צ. (ד"ר). (2009). כתות מיסטיות בישראל ובעולם. חלק ראשון: הכתות המיסטיות ככלל . אתר חופש	הוראה פרונטלית צפייה בסרט "משיח שקר" וניתוחו ניתוח מגוון סרטונים המתארים כתות מסוגים שונים ואיתור מאפיינים משותפים	
פשיעת נשים	10 (5%)	פשיעת נשים, זנות. גישות (מסורתית, דטרמיניסטית-ביולוגית, פמיניסטית) הבדלים מפשיעת גברים. פרופיל האישה העבריינית, מאפייני העבירות וסוגיהן. נשים בכלא, טיפול ושיקום.	התלמיד ילמד לזהות ולהבין את ההבדל בין פשיעת נשים לפשיעה כללית. התלמיד יכיר את המאפיינים והגורמים הייחודיים לפשיעת נשים וידע כיצד לנתח סיטואציות חברתיות בהתאם. התלמיד יקשר בין פגיעות וטרומות בגיל ילדות לעבריינות בגיל ההתבגרות בקרב נשים.	יכימוביץ-כהן, נ' (2017). היבטים בכליאת נשים בישראל. הכנסת, מרכז המחקר והמידע. ירושלים. מזרחי-סימון, ש' (2018). חלופות מאסר והסדרים ייחודיים בתוך בתי-הסוהר לאסירות אימהות – סקירה משווה. הכנסת, מרכז המחקר והמידע. ירושלים. גור, ע'. (2002). פרופיל האישה העבריינית-מאפיינים ייחודיים ודרכי טיפול ושיקום מותאמות .	למידת עמיתים למידה עצמית הוראה פרונטלית	

נושאי הלימוד	ש"ה	מושגים מרכזיים	מטרות ההוראה	ביבליוגרפיה	אסטרטגיות הוראה	דרכי הערכה
הערכת חובה						
יומן רפלקטיבי	5%	התלמיד יבצע לאורך תהליך הלמידה רפלקציה מונחית בדגש על זיהוי הידע החדש שרכש במהלך הלמידה, אילו תובנות הוא לוקח עימו להמשך החיים, אילו תפיסות השתנו בו בעקבות הלמידה וכיוב. את היומן התלמיד יצטרך להגיש כמטלה מסכמת בסוף תהליך הלמידה.				
תלמיד אות	5%	השתתפות בשיעורים, הכנת מטלות והגשתן בזמן, מעורבות בתהליך הלמידה וכיוב'.				
						סה"כ 100%

ט. סיכום מבנה הערכה ומשקלי ציונים לבגרות

יא - 50%		יב - 50%	
נושא והיקפו	מטלה	נושא והיקפו	מטלה
אשכול 1: מבוא לקרימינולוגיה 20 ש"ה - 10%	אירוע הערכה יישומי עם חומר פתוח\סגור - 10%	אשכול 3: היבטים פסיכולוגיים 40 ש"ה - 25%	יצירת פודקאסט - 20 %
אשכול 2: היבטים סוציולוגיים 50 ש"ה - 25%	ניתוח מאמר אקדמי (ז'אן זאנה) - 15% דו"ח צפיה - 10% <u>א</u> יצירת ממים ¹ - 10%	אשכול 5: חומרים פסיכואקטיביים 20 ש"ה - 10%	כרזת מניעה - 10%
אשכול 6: פנולוגיה והמאסר 15 ש"ה - 10%	דו"ח צפייה בסרט "מעל החוק" - 10%	אשכול 4: עבריינות נוער 30 ש"ה - 15%	אירוע הערכה יישומי עם חומר פתוח\סגור - 10%
אשכול 7: אשכול בחירה בלמידה עצמית - 10 ש"ה - 5 %	דו"ח צפייה בסרט/סדרה לבחירת התלמיד בהתאם לנושא שבחר 5% -		
יומן רפלקטיבי - 5% תלמידאות - 5%			
סה"כ שעות הוראה: 90	סה"כ משקל מטלות: 50%	סה"כ שעות הוראה: 90	סה"כ משקל מטלות: 40%

י. רשימה ביבליוגרפית

- אדד, מ' אלימות, אלם, הלם. (קטע עיתונות).
- אדד, מ' (1980). האלימות בהיבט אינטגרטיבי. עבריינות וסטייה חברתית, ח', 5-22.
- אדד, מ. (2001). נגטיביזם בגיל ההתבגרות. בתוך מ. אדד וי. וולף (עורכים), עבריינות וסטייה חברתית – תיאוריה ויישום (עמ' 41-59). רמת-גן: אוניברסיטת בר אילן.
- אדד, מ' (2005). ג'נה- האיש והסופר שבחר להיות עבריין. נפש, גיליון 1-2, 18-32.
- אדד, מ' (2008). העבריין בהתהוותו. בר אילן: רמת גן.
- אוזן, ת' (2015). טוב מנעוריו: בין נדיבות לריכוז עצמי במציאות חיים של מתבגרים בסיכון. חיבור לשם תואר דוקטור בפילוסופיה. אוניברסיטת בר אילן- רמת גן.
- איצקוביץ, נ. (2011). דו"ח צוות משרד הרווחה והשירותים החברתיים לבחינת תופעת הכתות בישראל.
- היימן, אולניק-שמש, עדן (2014). [אלימות ופגיעות ברשת האינטרנט: מאפיינים, דפוסים, גורמי סיכון וגורמים מגנים בקרב ילדים ובני נוער](#). דו"ח מחקר למשרד החינוך.
- ביטמן א', בייט-מרום ר', בן-עטר, ר', להב צ' (1993), אישיות: תאוריה ומחקר, כרך א' יחידות 1-2 ע"מ 92-123.
- אמיר, מ' (2001). ארגוני טרור וארגוני פשע מאורגן: הדמיון, השוני והקשר ביניהם. משטרה וחברה, 5, 107-132.
- אמיר, מ' (2001). היש פשע מאורגן בישראל? שערי משפט ב. 321-355,
- אפטר, י. ד"ר (2021). [שוברים ונשברים](#). אתר אלכסון
- גור, ע'. (2005). פרופיל האישה העבריינית- מאפיינים יחודיים ודרכי טיפול ושיקום מותאמות
- גל, ט', ודנציג-רוזנברג, ה. (2012). צדק מאחה וצדק עונשי: שני פנים למשפט הפלילי. משפטים מ"ג.
- גרין, ד'. (1995) סמים: עובדות, שאלות ובעיות. ע"מ 66-73, 49-39, 109-77.
- היימן, אולניק-שמש, עדן (2014). [אלימות ופגיעות ברשת האינטרנט: מאפיינים, דפוסים, גורמי סיכון וגורמים מגנים בקרב ילדים ובני נוער](#). דו"ח מחקר למשרד החינוך.
- חוק הנוער שפיטה ענישה ודרכי טיפול 1971. חוק הנוער טיפול והשגחה, 1960.
- טננבוים, א. (2005). על שוטרים וגנבים. סוגיות בקרימינולוגיה. הוצאת משרד הבטחון. עמ' 51
- [יחזקאלי, פ. \(ד"ר\) תיאוריית הפעילות השגרתית. באתר "ייצור ידע"](#)
- יכימוביץ -כהן, נ' (2017). היבטים בכליאת נשים בישראל. הכנסת, מרכז המחקר והמידע. ירושלים.
- ישראל, ד. מ. "המאבק למציאת משמעות בסבל". אתר פסיכולוגיה עברית.

- מיכאל, א'. (2007). התמכרות והחלמה, סוגיות נבחרות בטיפול במתמכרים. ע"מ 23-12. הוצאת אח.
- מזרחי-סימון, ש' (2018). חלופות מאסר והסדרים ייחודיים בתוך בתי-הסוהר לאסירות אימהות – סקירה משווה. הכנסת, מרכז המחקר והמידע. ירושלים.
- מלר, צ. (ד"ר). (2009). [כתות מיסטיות בישראל ובעולם. חלק ראשון: הכתות המיסטיות ככלל](#). אתר חופש
- נווה, נ., אלעד, ר., ותן א. (2004). סוציולוגיה במעגלי החברה. רכס
- פרנקל, ו. (1970). האדם מחפש משמעות. הוצאת דביר. ת"א
- רונאל, נ'. (עורך). (2012). חולף עם הרוח. הוצאת בר אילן: רמת גן.
- שוהם, ג', אדד, מ. (2001). נגטיביזם בגיל ההתבגרות. בתוך מ. אדד וי. וולף (עורכים), עבריינות וסטייה חברתית – תיאוריה ויישום (עמ' 41-59). רמת-גן: אוניברסיטת בר אילן.
- אדד, מ' (2005). ג'נה-האיש והסופר שבחר להיות עבריון. נפש, גיליון 1-2, 18-32.
- אדד, מ' (2008). העבריון בהתהוותו. בר אילן: רמת גן.
- אוזן, ת' (2015). טוב מנעוריו: בין נדיבות לריכוז עצמי במציאות חיים של מתבגרים בסיכון. חיבור לשם תואר דוקטור בפילוסופיה. אוניברסיטת בר אילן-רמת גן. אדד, מ', ורהב, ג' (2017). קרימינולוגיה. תל אביב.
- תימור, א., ת. אוזן ונ. רונאל (2015) חיים בבלגן: התנהגות אנטי-סוציאלית בגיל ההתבגרות. בתוך א'. תימור, ס'. בן ברוך וא'. אלישע (עורכים), נוער בבלאגן-קטינים עוברי חוק: דרכי מניעה, אכיפה ושיקום. (עמ' 7-37) (ירושלים: מאגנס
- תימור, א'. (2010) בלאגן-עבריינות כתוצאה מחוסר מרכז תודעתי נורמטיבי. אוניברסיטת בר אילן-רמת גן.
- תימור א. בן ברוך, ס. אלישע, א. (2015) "נוער בבלגן – קטינים עוברי חוק בישראל". הוצאת מאגנס.
- Ronel, N. (2011). Criminal behavior, criminal mind: Being caught in a "criminal spin". *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 55, 1208-1233.

[אתר משרד הרווחה והשירותים החברתיים/ אלימות במשפחה](#)

[תוכנית "חברות וזוגיות ללא אלימות" בהוצאת משרד הרווחה והבטחון החברתי.](#)

[אתר הרשות הלאומית לביטחון קהילתי](#)

אתר "ייצור ידע". www.idc.com

אתר המרכז הישראלי לנפגעי כתות <http://www.infokatot.com/>

יא. נספחים

נספח 1: ניתוח מאמר אקדמי

מטרת המטלה לאפשר לתלמידים למידה משמעותית, רלוונטית ובעלת ערך דרך ניתוח מאמר אקדמי העוסק בנושא תיוג. המטלה מהווה חלק מתלקיט המרכז מטלות חלופיות לבגרות שלכם המהווה 15% מציון הבגרות הסופי.

נושאי הלימוד שיוערכו במסגרת המטלה

1. תיוג - גישת המייסדים (בקר, קיטסוס, אריקסון)
2. תיוג - הגישה הקונפיגורטיבית של שוהם
3. תיוג הגישה של אדד - קרקע מכינה
4. גישת ההתחברות הדיפרנציאלית של סאתרלנד
5. טכניקות ניטור של סייקס ומצא

הגדרת מטרות	תיאור הפעילות
מטרות בתחום התוכן (מימד הכרתי)	- פעילות זו מזמנת הבנה, והעמקה בנושא הלימוד הנבחר. - באמצעות ניתוח המאמר המתאר סיפור חיים ביוגרפי התלמידים יעמיקו את הבנתם באופן שבו המושגים שנלמדו יבואו לידי ביטוי במציאות. - התלמידים יבינו שניתן לנתח כל מקרה עבריינות באמצעות נקודות מבט שונות וכי הניתוח הוא תלוי פרשנות בנושא התיוג. - התלמידים ישוו בין גישות שונות.
מטרות בתחום הערכים (מימד רגשי)	המטלה מזמנת מפגש עם הערכים הבאים: - משמעת ואחריות (עמידה בל"ז) - סקרנות – טיפוח לומד עצמאי וסקרן שמסוגל לקרוא ולנתח מאמר באופן אינדוידואלי על החומר הנלמד בכיתה.
מיומנויות / אסטרטגיות בתחום החשיבה	- התלמידים יידרשו לבצע סינתזה/אנליזה מורכבת הכוללת התבוננות בידע הרחב שרכשו עד כה, מיונו ויישומו בהתאמה לתכנים העולים מתוך המאמר. - התלמידים יעסקו במסגרת המטלה במיומנויות חשיבה מסדר גבוה, החל מקריאה והבנה של המאמר, למידה של חומר הלימוד הנלמד בכיתה ואנליזה של החומר בהתאם לנדרש במטלה.
מחווה	בשל אופי המטלה, המחווה אינו גנרי וחשיפתו ברשת האינטרנט עלול להוביל לחשיפתו לתלמידים.

מטרת המטלה לאפשר לתלמידים למידה משמעותית, רלוונטית ובעלת ערך דרך צפייה בסרט שאיפות העוסק במגוון תכנים רלוונטיים לתכני הלימוד. המטלה מהווה חלק מתלקיט המרכז מטלות חלופיות לבגרות המהווה 10% מציון הבגרות הסופי.

נושאי הלימוד שיוערכו במסגרת המטלה

1. משפחה ועבריינות
2. הסחרור העברייני
3. תיבו וקליי- תהליך השגרת הנורמות במשפחה
4. גישת ההתחברות הדיפרנציאלית של סאתרלנד
5. טכניקות נטרול של סייקס ומצא

הגדרת מטרות	תיאור הפעילות
מטרות בתחום התוכן (מימד הכרתי)	- פעילות זו מזמנת הבנה, והעמקה בנושא הלימוד הנבחר. - באמצעות ניתוח סרט המתאר את סיפור חייו הביוגרפי של סוחר סמים התלמידים יעמיקו את הבנתם באופן שבו המושגים שנלמדו יבואו לידי ביטוי במציאות. - התלמידים יבינו שניתן לנתח כל מקרה עבריינות באמצעות נקודות מבט שונות וכי הניתוח הוא תלוי פרשנות על פי התיאוריות השונות.
מטרות בתחום הערכים (מימד רגשי)	המטלה מזמנת מפגש עם הערכים הבאים: - משמעת ואחריות (עמידה בל"ז) - סקרנות – טיפוח לומד עצמאי וסקרן שמסוגל לצפות ולנתח סרט באופן אינדוידואלי על החומר הנלמד בכיתה.
מיומנויות / אסטרטגיות בתחום החשיבה	- התלמידים יידרשו לבצע סינתזה\אנליזה מורכבת הכוללת התבוננות בידע הרחב שרכשו עד כה, מיונו ויישומו בהתאמה לתכנים העולים מתוך המאמר. - התלמידים יעסקו במסגרת המטלה במיומנויות חשיבה מסדר גבוה, החל מקריאה והבנה של חומרי הלימוד, צפייה בסרט ובחירת סצינות אותן ניתן לנתח ואנליזה של החומר בהתאם לנדרש במטלה.
מחווה	בשל אופי המטלה, המחווה אינו גנרי וחשיפתו ברשת האינטרנט עלול להוביל לחשיפתו לתלמידים.

נספח 3: יצירת מימים 10%

העיקרון הפדגוגי שמנחה את המטלה כולל העשרת הידע של התלמידים בכל הקשור לגישות הסוציולוגיות לעבריינות ופשעה, עידוד המעורבות של הלומדים, שיתוף ידע זה עם זה ופיתוח של חשיבה ביקורתית ויצירתית בכל הקשור לבניית מימים המעבירים מסר בצורה בהירה והומוריסטית.

במטלת הערכה חלופית זו ישנם 2 חלקים עיקריים:

1. יצירת 4 מימים הממחישים עקרונות מרכזיים בתיאוריות הסוציולוגיות – 80%
2. רפלקציה אישית – 20%

נושאי הלימוד שיוערכו במסגרת המטלה

1. משפחה ועבריינות
2. תהליך השגרת הנורמות של תיבו וקליי
3. תאוריית הסחרור העברייני
4. החלונות השבורים
5. המרד הזכרי

הגדרת מטרות	תיאור הפעילות
מטרות בתחום התוכן (מימד הכרתי)	• הבנה - להבין את המאפיינים השונים של הגישות הסוציולוגיות השונות. • ייצוג ידע - הפקת מידע ממקורות כתובים וייצוגו בעזרת מימים. • חשיבה רפלקטיבית - התבוננות על הלמידה שהתרחשה במהלך השיעורים. • סינתזה/אינטגרציה - התלמידים יתבקשו להבנות את העקרונות בתיאוריות השונות, תוך חיבור בין רעיונות מרכזיים ופרטי מידע ממקורות שונים שאציג בפניהם כדי ליצור ידע חדש.
מטרות בתחום הערכים (מימד רגשי)	• המטלה מזמנת מפגש עם הערכים הבאים: • משמעת ואחריות (עמידה בל"ז) • עבודת צוות חלוקת משימות ותעדופן • סקרנות - טיפוח לומד עצמאי וסקרן שמסוגל לעיין לבחור עקרון/תיאוריה שמעניינת אותו, לנתח ולייצג אותו באופן אינדיבידואלי.
מטרות בתחום התקשוב (פדגוגיה דיגיטלית)	• התלמידים יבצעו את המטלה באמצעות כלים ליצירת מימים, ובכך יחזקו את שליטתם בכלים הטכנולוגיים. • התלמידים ייחשפו לעולם העשיר של המימים ויגלו שניתן להשתמש בהם להעברת מסרים חינוכיים.
מטרות בתחום ההתנהגותי (ביצוע/ עבודת צוות /למידת עמיתים)	• התלמידים יתנסו בדיון וקבלת החלטה קבוצתית אודות המושגים/העקרונות אותם יבחרו לנתח. • התלמידים יתנסו בתהליך חלוקת עבודה בין חברי הצוות בהתאם לכישוריהם ומיומנותיהם.
מיומנויות / אסטרטגיות בתחום החשיבה	• התלמידים יידרשו לבצע סינתזה מורכבת הכוללת התבוננות בידע הרחב שרכשו עד כה, מיונו ויישומו בהתאמה לתכנים בתיאוריות השונות. • התלמידים יעסקו במסגרת המטלה במיומנויות חשיבה מסדר גבוה, החל מתהליך איתור המימים המתאים המחייב ידע והבנה בחומר הלימוד, סינתזה של חומר הלימוד והתאמתו לעקרון שבחרו.

- מימים הינם אמצעי העברת מסרים שכיח בעולמם של בני הנוער, הוא מאפשר להם לבטא את עמדותיהם ורעיונות שונים באמצעים ויזואליים, תוך שימוש בציניות האופיינית לגילם, לצד חשיבה מקורית וביקורתית. - התלמידים יתנסו בלמידה חווייתית ומשמעותית המזמנת הבנת המושגים והבחנה ביניהם בדרך יצירתית ומהנה.	רלוונטיות ללומד (אקטואליה, קהילה, יציאה לשטח/ שימוש בכלי מחקר מתחום מדה"ח)
4 מימים עבודה קבוצתית (2-3 תלמידים) - רפלקציה פרטנית	תוצר/ים + רפלקציה פרטנית

מחווון למטלת מימים

תכנים להערכה	רמת ביצוע נמוכה	רמת ביצוע בינונית	רמת ביצוע גבוהה
מים 1			
דף נלווה ליצירת המים 10 נק'	אין דף נלווה/ הדף הנלווה לא כולל הסבר על התיאוריה/ ההסבר על התיאוריה לא נכון/ לא ברור הקשר בין המים לתיאוריה	התיאוריה לא הוסברה במילות התלמיד/ יש הסבר חלקי לגבי הקשר בין חומר הלימוד למסר שהועבר במים/ התוכן אינו מדויק דיו	יש הסבר מלא על התיאוריה במילות התלמיד / חשיבה שהוביל ליצירת המים / הקשר בין הכרזה לחומר הלימוד הוסבר באופן ברור ומלא
ייצוג גרפי של המסר 10 נק'	קשה להבחין בקשר בין המים לעקרון התיאורטי אותו הוא ניסה להמחיש	ניתן להבחין בקשר בין המים לעקרון התיאורטי אך היה ניתן לבחור בעקרונות/ ייצוגים מתאימים יותר	ההמחשה באמצעות המים הומוריסטית, מאפשרת את הבנת העקרון ומעוררת חשיבה ביקורתית
מים 2			
דף נלווה ליצירת המים 10 נק'	אין דף נלווה/ הדף הנלווה לא כולל הסבר על התיאוריה/ ההסבר על התיאוריה לא נכון/ לא ברור הקשר בין המים לתיאוריה	התיאוריה לא הוסברה במילות התלמיד/ יש הסבר חלקי לגבי הקשר בין חומר הלימוד למסר שהועבר במים/ התוכן אינו מדויק דיו	יש הסבר מלא על התיאוריה במילות התלמיד / חשיבה שהוביל ליצירת המים / הקשר בין הכרזה לחומר הלימוד הוסבר באופן ברור ומלא
ייצוג גרפי של המסר 10 נק'	קשה להבחין בקשר בין המים לעקרון התיאורטי אותו הוא ניסה להמחיש	ניתן להבחין בקשר בין המים לעקרון התיאורטי אך היה ניתן לבחור בעקרונות/ ייצוגים מתאימים יותר	ההמחשה באמצעות המים הומוריסטית, מאפשרת את הבנת העקרון ומעוררת חשיבה ביקורתית
מים 3			

דף נלווה ליצירת המים 10 נק'	אין דף נלווה/ הדף הנלווה לא כולל הסבר על התיאוריה/ ההסבר על התיאוריה לא נכון/לא ברור הקשר בין המים לתיאוריה	0-2 נק'	התיאוריה לא הוסברה במילות התלמיד/ יש הסבר חלקי לגבי הקשר בין חומר הלימוד למסר שהועבר במים /התוכן אינו מדויק דיו	3-6 נק'	יש הסבר מלא על התיאוריה במילות התלמיד / חשיבה שהוביל ליצירת המים / הקשר בין הכרזה לחומר הלימוד הוסבר באופן ברור ומלא	7-10 נק'
ייצוג גרפי של המסר 10 נק'	קשה להבחין בקשר בין המים לעקרון התיאורטי אותו הוא ניסה להמחיש	0-2 נק'	ניתן להבחין בקשר בין המים לעקרון התיאורטי אך היה ניתן לבחור בעקרונות/ייצוגים מתאימים יותר	3-6 נק'	ההמחשה באמצעות המים הומוריסטית, מאפשרת את הבנת העקרון ומעוררת חשיבה ביקורתית	7-10 נק'
מים 4						
דף נלווה ליצירת המים 10 נק'	אין דף נלווה/ הדף הנלווה לא כולל הסבר על התיאוריה/ ההסבר על התיאוריה לא נכון/ לא ברור הקשר בין המים לתיאוריה	0-2 נק'	התיאוריה לא הוסברה במילות התלמיד/ יש הסבר חלקי לגבי הקשר בין חומר הלימוד למסר שהועבר במים /התוכן אינו מדויק דיו	3-6 נק'	יש הסבר מלא על התיאוריה במילות התלמיד / חשיבה שהוביל ליצירת המים / הקשר בין הכרזה לחומר הלימוד הוסבר באופן ברור ומלא	7-10 נק'
ייצוג גרפי של המסר 10 נק'	קשה להבחין בקשר בין המים לעקרון התיאורטי אותו הוא ניסה להמחיש	0-2 נק'	ניתן להבחין בקשר בין המים לעקרון התיאורטי אך היה ניתן לבחור בעקרונות/ייצוגים מתאימים יותר	3-6 נק'	ההמחשה באמצעות המים הומוריסטית, מאפשרת את הבנת העקרון ומעוררת חשיבה ביקורתית	7-10 נק'
עמידה בל"ז והגשה אסתטית ומסודרת של החלקים הכתובים 5 נק'	המטלה הוגשה באיחור רב - מעל יומיים/ההגשה לא הייתה מסודרת או אסתטית	1-4 נק'	המטלה הוגשה באיחור קל – עד יומיים/ההגשה הייתה אסתטית ומסודרת באופן חלקי, רק בחלקים מהעבודה.	5-7 נק'	עמידה בלוח הזמנים להגשת המטלה/ הגשה אסתטית ומסודרת	8-10 נק'
הצגת המימים בפני הכיתה בהתאם לאופן שיידרש על ידי המורה 5 נק'	התלמיד לא הציג את המטלה בפני הכיתה	0 נק'	התלמיד הציג את המטלה בפני הכיתה באופן חלקי	1-4 נק'	התלמיד הציג את המטלה בפני הכיתה באופן מלא	5 נק'
רפלקציה 10 נק'	התלמיד לא התייחס לרפלקציה או שענה עליה באופן שטחי	0-3 נק'	התלמיד הציג התייחסות/ חלקית לשאלות הרפלקציה/ לא ענה על פי ההנחיות	4-6 נק'	התלמיד ענה על 5 שאלות רפלקציה, כתב על פי ההנחיות, בחר שאלה אחת מכל נושא.	7-10 נק'

	ציון סופי:
--	------------

נספח 4: יצירת כרזת מניעה דיגיטלית - מטלה אישית
 המטלה כוללת יצירת כרזה דיגיטלית בנושא חומרים פסיכואקטיביים והתמכרויות במטרה להעלות את המודעות לגורמים, ההשפעות וההשלכות של שימוש בחומרים פסיכואקטיביים, ודרך כך למנוע מבני נוער שיצפו בה מלהתנסות בהם.
 הכרזה תוגש בליווי דף הסבר אשר יבהיר את הקשר בין בחירת הרכיבים השונים לחומר הלימוד.

נושאי הלימוד שיוערכו במסגרת המטלה

1. חומרים פסיכואקטיביים והתמכרויות

תיאור הפעילות	מיומנויות (מטרות)
- התלמיד יעמיק את הלמידה בנושא בו בחר להתמקד. - התלמיד ייצג את הידע שרכש באמצעות יצירת מסר מילולי וחזותי שנועד לעורר חשיבה ביקורתית בקרב קהל היעד	קוגניטיביות
- התלמיד יתרגם מסקנות ותובנות לתוצרים מוחשיים. - התלמיד יצור תוכן אסתטי המשלב טקסט ותמונה במטרה להעביר את המסר שגיבש. - התלמידים יפיצו מסרים באופן יעיל ומותאם לצרכים (מטרות, קהל היעד, מדיום ההפצה וכיו"ב) - התלמיד יתנסה בעבודה על תוכנות עיצוב דיגיטליות (canva)	חשיבה יצירתית ואוריינות דיגיטלית
התלמיד ינסח מסרים המעוררים חשיבה על סוגיות המעסיקות את בני הנוער ודרך כך יעורר בו ובקהל היעד חשיבה ביקורתית והנעה לפעולה	חשיבה ביקורתית
- התלמיד יפתח מיומנות הכוונה עצמית, תוך לקיחת אחריות על מנת לעמוד בל"ז. - התלמיד יפתח מודעות עצמית ליכולותיו וכישוריו והאופן שבו הוא יכול להביא אותם לידי ביטוי במטלה. - התלמיד יבצע התבוננות רפלקטיבית על הלמידה שהתרחשה בזמן יצירת הכרזה	מיומנויות תוך אישיות sel
התלמיד יפתח מיומנויות עמידה מול קהל והעברה רטורית של מסרים.	מיומנויות בין אישיות sel
1. יצירת כרזת מניעה (עבודה אישית) - 60% 2. דף הסבר מלווה (עבודה אישית) - 30% 3. רפלקציה אישית - 10%	תוצרים + רפלקציה פרטנית

מחווין	ר' בעמוד הבא
--------	--------------

מחווין למטלת כרזה דיגיטלית

תכנים להערכה	רמת ביצוע נמוכה	רמת ביצוע בינונית	רמת ביצוע גבוהה
דף נלווה לכרזה 30 נק'	0-9 נק' אין דף נלווה או שלא ניתן להבין מהדף את הקשר בין הכרזה לתוכן הלימוד	10-19 נק' יש הסבר חלקי לגבי הקשר בין חומר הלימוד למסר שהועבר בכרזה, אך התוכן אינו נכון	20-30 נק' יש הסבר מלא/ ניתן להבין בבירור את תהליך החשיבה שהוביל ליצירת הכרזה / הקשר בין הכרזה לחומר הלימוד הוסבר באופן ברור ומלא
ייצוג גרפי של המסר 20 נק'	1-7 נק' ההמחשה פשוטה ואין בה ייחוד שמאפשר שיח כלשהו על המוצג	8-14 נק' ההמחשה אינה שונה מכרזה אחרת ואינה מעוררת חשיבה	16-20 נק' ההמחשה באמצעות הכרזה מאפשרת יצירת השוואה, השראה, חשיבה ביקורתית (עשויה לעורר דיון)
עיצוב 20 נק'	1-8 נק' חוסר אסתטיות, הגרפיקה מפריעה לתוכן/ עומס בפרטים/ חוסר בפרטים	9-13 נק' הכרזה נעימה לעין אך אין הקפדה על פרטים. חסרים ייצוגים ויזואליים/ או שאינם רלוונטיים	14-20 נק' אסתטיות ברמה גבוהה, שימוש בצבעים, מושך את העין, לא עמוסה בפרטים. מעוצבת ומשלבת תמונות ומלל.
עמידה בל"ז והגשה אסתטית ומסודרת של החלקים הכתובים (בוצעה הגהה ועימוד, ללא שגיאות הקלדה והקפדה על רווחים וסימני פיסוק). 10 נק'	1-4 נק' המטלה הוגשה באיחור רב - מעל יומיים/ההגשה לא הייתה מסודרת או אסתטית	5-7 נק' המטלה הוגשה באיחור קל - עד יומיים/ההגשה הייתה אסתטית ומסודרת באופן חלקי, רק בחלקים מהעבודה.	8-10 נק' עמידה בלוח הזמנים להגשת המטלה/ הגשה אסתטית ומסודרת
הצגת הכרזה בפני הכיתה בהתאם לאופן שיידרש על ידי המורה 10 נק'	0 נק' התלמיד לא הציג את המטלה בפני הכיתה	1-5 נק' התלמיד הציג את המטלה בפני הכיתה באופן חלקי	6-10 נק' התלמיד הציג את המטלה בפני הכיתה באופן מלא

התלמיד ענה על 5 שאלות רפלקציה, כתב על פי ההנחיות, בחר שאלה אחת מכל נושא.	התלמיד הציג התייחסות חלקית לשאלות הרפלקציה/ לא ענה על פי ההנחיות	התלמיד לא התייחס לרפלקציה או שענה עליה באופן שטחי	רפלקציה 10 נק'
			ציון סופי:

נספח 5: דו"ח צפייה בסרט "מעל החוק"

מטרת המטלה לאפשר לתלמידים למידה משמעותית, רלוונטית ובעלת ערך דרך צפייה בסרט "מעל החוק" העוסק במגוון תכנים רלוונטיים לתכני הלימוד. המטלה מהווה חלק מתלקיט המרכז מטלות חלופיות לבגרות המהווה 10% מציון הבגרות הסופי.

נושאי הלימוד שיוערכו במסגרת המטלה

1. פנולוגיה ומטרות הענישה
2. המאסר המודרני ומכאובי המאסר

הגדרת מטרות	תיאור הפעילות
מטרות בתחום התוכן (מימד הכרתי)	- פעילות זו מזמנת הבנה, והעמקה בנושא הלימוד הנבחר. - באמצעות ניתוח סרט המתאר את סיפור חייו הביוגרפי של אדם נורמטיבי המעורב בתאונת דרכים ונשפט לעונש מאסר התלמידים יעמיקו את הבנתם באופן שבו המושגים שנלמדו יבואו לידי ביטוי במציאות. - התלמידים יבינו שניתן לנתח כל מקרה עבריינות באמצעות נקודות מבט שונות וכי הניתוח הוא תלוי פרשנות על פי התיאוריות השונות.
מטרות בתחום הערכים (מימד רגשי)	המטלה מזמנת מפגש עם הערכים הבאים: - משמעת ואחריות (עמידה בל"ז) - סקרנות - טיפוח לומד עצמאי וסקרן שמסוגל לצפות ולנתח סרט באופן אינדיבידואלי על החומר הנלמד בכיתה.
מיומנויות / אסטרטגיות בתחום החשיבה	התלמידים יידרשו לבצע סינתזה/אנליזה מורכבת הכוללת התבוננות בידע הרחב שרכשו עד כה, מיונו ויישומו בהתאמה לתכנים העולים מתוך המאמר.

• התלמידים יעסקו במסגרת המטלה במיומנויות חשיבה מסדר גבוה, החל מקריאה והבנה של חומרי הלימוד, צפייה בסרט ובחירת סצינות אותן ניתן לנתח ואנליזה של החומר בהתאם לנדרש במטלה.	
• בשל אופי המטלה, המחווה אינו גנרי וחשיפתו ברשת האינטרנט עלול להוביל לחשיפתו לתלמידים.	מחווה